

A galgóci Szentlélek-ispotály

2009 június 28. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Galgóc 24 ezer lakosú város a Vág bal partján (szlovák neve: Hlohovec). Honfoglalás előtti várát – amely egykor a markomannok földjét védte a hunoktól – Anonymus Colgoucként írja le Árpád vezérének Nyitra elleni hadjáratánál. (Huba, Kadocsa és Zovárd harcosainak emlékét egy különösen szép, pálmalevél díszítésű ezüst tarsolylemez is őrzí a Nemzeti Múzeumban.) A hely 1113-ban Golgouz formában szerepel oklevélben, ekkoriban Szolgagyőr néven is ismerték a folyó fölé emelkedő, királyi fegyveres szolgák által őrzött, győr alakú sánccal megerősített földvárát. Az erődítmény a XIII. század végéig ispánsági székhely volt, a mellette kialakult település régi német neve – a tatárjárás után behívott szabadalmas szászok révén –: Freistadt. Csák Máté a XIV. század elején Galgócot is birodalmához csatolta, bukása után a korona visszavette, de a következő évszázadban újra főúri birtok. 1456-ban Újlaky Miklósé, a família kihaltával (1613) a Thurzó-család szerezte meg. Tőlük a Forgáchok tulajdonába került, végül a Rákóczi-szabadságharc után Erdődy György lett, ő építtette 1715-ben a várhegyen ma is látható tekintélyes barokk kastélyt.

A város tágas, szabályos piacterét néhány csinos ház keretezi, ami azért megbecsülendő, mert Galgócot az utóbbi évtizedek nem kímélték. Vasúti csomópont lévén jókora angol–amerikai bombázásokban volt része 1944–45-ben, de még annál is nagyobb rombolással járt a szocialistának nevezett városfejlesztés. A főtéren körül csak mutatóban maradt pár régi épület, az egykori Hóstat ma panellakónegyed. Egyetlen építészeti értéke, a középkori ispotály is csak véletlenül élte túl a bulldózeres „rendezést”, és jó húsz évig romladozva várta sorsa jobbra fordulását. Renoválására végre tavaly sor került.

A régi idők egészségügyi és higiéniai intézménye az ispotály volt. Középkori városokban mindig az alvén, a folyó vagy patak távozó szakasza mentén található a betegápolás vízigénye, illetve a járvány elkerülése miatt. A szerzetesrendek mellett a földesurak, de maguk a városok is építettek és fenntartottak „hospitálok”, amelyek szállásként is szolgáltak. Az újkori nagy kórházak építésekor főlegessé vált beteghajlékokat lebontották, ezért különösen értékes a szerencsésen megmaradt galgóci Szentlélek-ispotály. Emellett szinte tisztán megőrizte gótikus formáját. Az eredetileg lejtős utcáson épült, két tagból álló kórház szárnyai enyhén megtörve kapcsolódnak egymáshoz. A szép arányú, kolostorra emlékeztető ikerépületek egyike volt a kórterem, a másikban a felcser és a betegápolók laktak. Itt volt a konyha és a kápolna, utóbbiban a segítőszentek közbenjárásáért fohászokdtak a páciensek gyógyulása érdekében.

Az 1990-es évekig raktárként szolgált épület falainak kutatásakor előkerültek a csúcsíves, mérműves ablakok, gótikus ajtók és más faragott részletek abban a formában, amelyikben 1349 és 1365 között Nagy Lajos király főemberének, Hédervári Kont Istvánnak, a város akkori kegyurának parancsára megépítették az ispotályt.

Közel esik ide Nagyszombat pompás emléké városa, az uralkodó egykori kedvenc tartózkodási helye; a galgóci főtéren álló hatalmas Szent Mihály-plébániatemplom – különösen nyugati díszkapuja a négy evangélista pompás gót baldachinszobraival –; a mellette álló nyolcszögletű Szent Anna-kápolna; a Szent Ferenc-rendiek egykori kolostora, valamint a várkápolna gyönyörű Betlehem-szoborcsoportja – mind-mind az Anjou-kori Magyarország gazdagságát idézi a huszadik század e szomorúan szegényes díszletei között.

Ludwig Emil, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni gyalátról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló

